

La desertització o desertificació

Jose Luís Maier i d'Ugar-te, Dr. I. I.

El terme desertització va ser encunyat el 1949 per un silvicultor francès -que treballava a l'Àfrica occidental- per descriure la destrucció gradual dels boscos de les zones humides adjacents al desert del Sàhara. Va comprovar com la flora local acabava desapareixent i l'àrea era cada vegada més desèrtica. En canvi, va caldre esperar a inicis dels anys 70, quan més de 200.000 persones van morir de fam com a conseqüència d'una gran sequera en la regió localitzada precisament al sud del Sàhara, perquè les institucions i els organismes oficials assumissin la necessitat urgent de plantar cara al fenomen de manera conjunta.

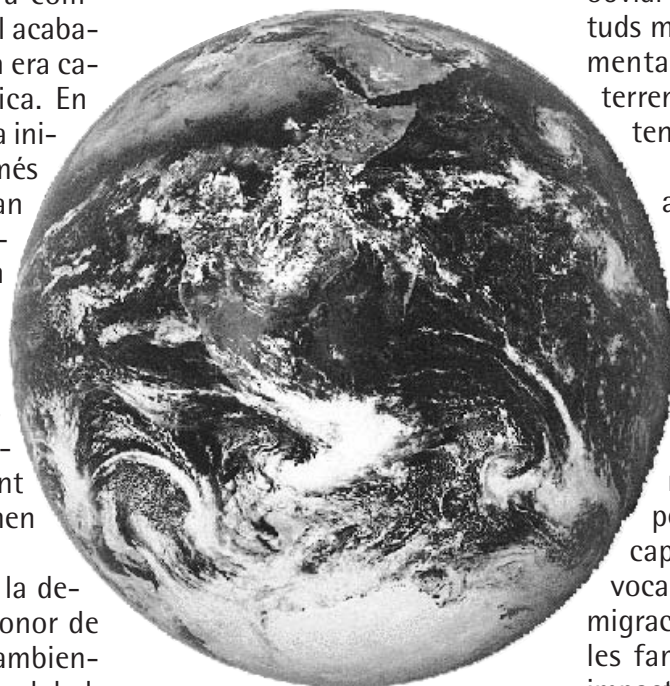
Li va tocar, doncs, a la desertització, el dubtós honor de ser el primer problema ambiental considerat de forma global. Arran de la tragèdia, el 1977 es va organitzar a Nairobi (Kenya) la Primera Conferència Internacional de l'ONU antidesertització on es van fixar les línies del

La desertització fou el primer problema ambiental considerat global

Pla d'Acció de Combat a la Desertització (PACO), que tenia com objectiu desenvolupar accions en un àmbit mundial.

Poques línies es van concretar, i va ser necessari esperar que, el 1994, l'Assemblea General de l'ONU, després de celebrar

un any abans de la Conferència sobre el medi ambient, aprovés els termes de la Convenció de l'ONU sobre el Combat a la Desertització. Va entrar en vigor el 26 de desembre de 1996 i va ser ratificada per 50 països, Espanya entre ells; avui són ja 100 els països adherits a la Convenció.

1. - Afecta tot el planeta

El primer punt de l'acord recull la definició de desertització o desertificació, entenent per aquesta la degradació de la terra en les regions àrides, semiàrides i subhúmedes seques, com a conseqüència de diversos factors, entra ells les variacions climàtiques i les activitats humanes. Per degradació de la terra es comprèn la destrucció del sòl, dels recursos hídrics, de la vegetació i la reducció de la qualitat de vida de les poblacions afectades.

Més del 30% de la superfície de la Terra el constitueixen àrees susceptibles a la desertitza-

ció. En elles viuen entorn de mil milions de persones, però els més perjudicats són els països d'Àfrica, algunes zones d'Àsia de l'est i del sud i de Sudamèrica. Encara que a Europa la incidència del procés sembla poc important i limitat a àrees mediterrànies (Itàlia i Espanya), nord del mar Caspi i Canàries, no cal obviar la seva presència en latituds més altes, per culpa fonamentalment de l'abús de terrenys destinats a cultius intensius i al turisme.

Si bé les conseqüències ambientals corresponen a la destrucció de la fauna i la flora, la reducció significativa de la disponibilitat dels recursos hídrics (assessorament de rius i embassaments) i la deterioració física i química dels sòls genera una pèrdua considerable de la capacitat productiva i provoca canvis socials (com a les migracions) que desestructuren les famílies i impliquen greus impactes en les zones urbanes, per on es desplacen les persones a la recerca de millors condicions de vida.

2.- L'ésser humà també provoca la desertització.

No cal limitar la pèrdua d'aigua als canvis climàtics: la forma més antiga d'aparició de la desertització d'un terreny està lligada directament a la supervivència dels pobles i la provoca l'home. El "sobrepasturatge", és a dir, mantenir massa bestiar en una superfície dedicada a pastures, implica la pèrdua d'espècies comestibles i el consegüent creixement d'espècies no comestibles. Si l'excessiu abús del pasturatge continua, la